

УДК 632.913.1

© Ю.Е. Клечковський, Л.Г. Тітова, О.В. Палагіна, 2014

НОВИЙ КАРАНТИННИЙ ШКІДНИК В ЄВРОПІ — дрозофіла строкатокрила (*Drosophila suzukii* Mats)

Наведено відомості про новий вид карантинних шкідників списку А2 ЄОКРЗ — *Drosophila suzukii* Mats (дрозофіла строкатокрила). Описано морфологію шкідника, особливості його біології, шкідливості, методи контролю чисельності.

карантин рослин, дрозофіла строкатокрила, *Drosophila suzukii* Mats

Восени 2008 р. вперше з'явилися повідомлення про незнайомого шкідника ягід у центральній прибережній Каліфорнії. Личинки були виявлені в період дозрівання малини і полуниці. Шкідника ідентифіковано як *Drosophila suzukii* Mats (дрозофіла строкатокрила) [1].

2008 року в Північній Америці, а потім 2009-го — в Італії також було виявлено відсутнього до тих пір шкідника плодових культур азіатського походження *Drosophila suzukii* Mats. У 2009 р. шкідника зареєстровано в Італії, у 2010 р. — у Франції, Словенії, Іспанії, 2011 р. — у Швейцарії [2–5]. Оскільки шкідник має високий потенціал розповсюдження і може завдати економічної шкоди багатьом плодовим культурам, Секретаріат ЄОКРЗ вирішив у 2011 р. внести *D. suzukii* в Сигнальний список. Після здійснення процедури аналізу фітосанітарного ризику (АФР) у 2012 р. *D. suzukii* переведено в список А2 (обмежено поширеніх карантинних організмів) переліку ЄОКРЗ.

Первинним ареалом дрозофіли строкатокрилої є країни Азії — шкідник широко поширений в Китаї, Японії, Республіці Корея, Корейській Народно-Демократичній Республіці, Пакистані, Приморському краї Росії, в Таїланді, на Тайвані. На сьогоднішній день дрозофіла строкатокрила зареєстрована в 11-ти штатах США і Канаді (Британська Колумбія). Будучи поліфагом, дрозофіла строкатокрила може пошкоджувати широке коло плодових і ягідних культур (абрикос, вишня, груша, ожина, інжир, полуниця, малина, нектарин, персик, слива, чereшня, чорниця, яблуня, виноград).

Ю.Е. КЛЕЧКОВСЬКИЙ,
доктор сільськогосподарських наук,

Л.Г. ТІТОВА,
кандидат біологічних наук,

О.В. ПАЛАГІНА,
науковий співробітник
Дослідної станції карантину винограду
і плодових культур Інституту захисту
рослин НАН України

дрозофіл. Довжина тіла самців — приблизно 2,6—2,8 мм, самиць — 3,2—3,4 мм. Розмах крил — від 5,0 до 6,5 мм. Дорослі особини мають характерні яскраво-червоні очі. Тіло імаго дрозофіли строкатокрилої має коричнево-жовтий колір з чорними смугами на черевці. У самців на передньому зовнішньому краї крила розташована темна пляма, на кожній передній лапці — два ряди гребенів. Самиці — без плям на крилах і гребенів на лапках — мають довгий, гострий, зубчастий яйцеплад, за допомогою якого відкладають до 300 яєць під шкірку плодів по 1—3 штуки у кладці (рис. 1).

Яйця білого кольору, овальної форми, завдовжки 0,6 мм, мають 2 нитки на одному кінці. З відкладених у м'якоть плоду яєць розвиваються личинки завдовжки 3,5—6,0 мм, циліндричної форми, з конічним переднім кінцем. Личинки проходять 3 віки розвитку, після чого заляльковуються. Лялечки завдовжки 2—3 мм, червоно-бурого кольору, мають два невеликих виступи на кінці, можуть знаходитися як всередині, так і зовні плода [6, 7].

За сприятливих умов *D. suzukii* може розвиватися у 15-ти генераціях на рік, цикл розвитку триває

Рис. 1. *Drosophila suzukii* Mats (дрозофіла строкатокрила):
зліва направо — самець і самиця

блізько 10-ти діб. *D. suzukii* зимує в стадії імаго в захищених місцях, активність імаго настає за температури понад 10°C. За відповідних умов шкідник може бути активним впродовж року. Самиці відкладають яйця в плоди, що дозрівають, де в подальшому розвиваються личинки. Залітковування личинок відбувається в плодах або в ґрунті. Стадія яйця триває від 1 до 3 днів, личинки і лялечки — 3–13 і 4–5 днів відповідно [8, 9].

У Японії відзначено близько 13-ти поколінь на рік, а один цикл розвитку може становити 8–9 днів. Імаго активні з квітня по листопад, з настанням холодів йдуть у зимівлю, зберігаючи життєздатність до наступного літа.

D. suzukii міцно влаштувалася на острові Хоккайдо в Японії, де температура взимку варіє в межах –12...–4°C. Дослідження, які були проведені в штаті Орегон (США), показали, що личинки, лялечки та імаго шкідника зберігають потенціал виживання в умовах зимівлі на строк до 60-ти днів, при цьому імаго здатні витримувати триваліші періоди холодів, ніж личинки або лялечки. У кліматичних умовах Каліфорнії дрозофіла строкатокрила може розвиватися у 10-ти поколіннях на рік [10].

Основним шляхом поширення *D. suzukii* на великі і міжконтинентальні відстані є транспортування з посадковим матеріалом і плодами. Стремке поширення шкідника в Північній Америці свідчить про можливість її швидкого природного розселення. Враховуючи, що більшість культур, які пошкоджує дрозофіла строкатокрила, є економічно значимими для України, швидкі темпи відтворення популяції шкідника і його здатність до природного розселення, а також складність виявлення симптомів пошкодження, можна припустити, що існує серйозна загроза для рослинних ресурсів країни у разі ввезення шкідника з підкарантинними вантажами.

Контроль чисельності *D. suzukii* здійснюється аналогічними методами, які використовуються для інших видів Drosophilidae. Моніторинг стану популяції починається до дозрівання плодів за допомогою пасток [11].

Найбільш ефективний метод контролю чисельності дрозофіли строкатокрилої — хімічний, що передбачає використання інсекти-

цидів, застосовуваних проти інших видів мушок роду *Drosophila*. Хімічні препарати повинні мати короткий (передзбиральний) термін очікування. Однак необхідно враховувати світову тенденцію в екологізації засобів захисту рослин, серед яких основне місце займає біологічний метод.

Дослідники ведуть пошук хижаків, паразитів, патогенів та інших організмів, які можуть стримувати чисельність популяції *Drosophila suzukii*. Вивчені деякі паразити з ряду перетинчастокрилих (Hymenoptera, Pteromalidae). Встановлено, що оса *Pachycerepoideus vindemmiae* паразитує на лялечках *D. suzukii*. Це надалі було застосовано на практиці в США. Потенційними агентами біоконтролю дрозофіли строкатокрилої є також представники родин Braconidae і Cynipidae. Для контролю шкідника в Японію з Нової Зеландії були завезені *Asobara tabida*, *A. rufescens* і *Orius insidiosus*, які, за повідомленнями наукової літератури, живляться лише *D. suzukii*.

Узагальнення досвіду використання біологічного методу контролю чисельності дрозофіли строкатокрилої в країнах, що входять в ареал шкідника, показало можливість ефективності застосування біоагентів. Однак роль корисних організмів у контролі *D. suzukii* вивчена не досконало.

Співробітники Дослідної станції карантину винограду Інституту захисту рослин НААН України провели аналіз фітосанітарного ризику шкідника для України і рекомендували внести вид *Drosophila suzukii* Mats в Список А1 «Переліку регульованих шкідливих організмів», які мають карантинне значення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bolda M. New fruit fly pest in strawberries and caneberries / M. Bolda // Strawberries and Caneberries. — Режим доступу: <http://ucanr.org/blogs/blogcore/postdetail.cfm?postnum=821>.
2. Grassi A. Drosophila (Sophophora) suzukii (Matsumura) — new pest of small fruit crops in Trentino / A. Grassi, L. Palmieri, L. Giorno // Terra Trentina. — 2009. — № 10. — P. 19–23. — Режим доступу: http://www.ufficiostampa.provincia.tn.it/binary/pat_ufficio_stampa/terra_trentina/PATTN_Non_Terra-Trentina_10.1259743077.pdf.
3. Hauser M. Drosophila suzukii new to North America / M. Hauser, S. Gaimari, M. Damus // Fly Times. — 2009. — № 43. — P. 12–15. — Режим доступу: <http://www.nadsdiptera.org/News/FlyTimes/issue43.pdf>.
4. Seljak G. Spotted wing Drosophila — Drosophila suzukii (Matsumura), a new pest of ber-

ry-fruit in Slovenia / G. Seljak // Sadjarstvo. — 2011. — № 22 (3). — P. 3—5.

5. Storozenko S.Y. The international biodiversity observation year (IBOY): insects of forest ecosystems of the Primorye region / S.Y. Storozenko, V.S. Sidorenko, G.S. Lafer, S.K. Kholin // A.I. Kurentsov's Annual Memorial Meetings. — 2003. — № 13. — P. 31–52. — Режим доступу: Available online: <http://www.biosoil.ru/kurentsov/13/xiii-02/P-xiii-02.pdf>.

6. Cory A. Stanley-Vorel. Spotted Wing Drosophila / Cory A., Stanley-Vorel. // Utah State University cooperative extension. — Режим доступу: http://www.utahhort.org/talks/2011/USHA2011_Vorel.pdf.

7. A New Pest Attacking Healthy Ripening Fruit in Oregon. Spotted wing Drosophila: *Drosophila suzukii* (Matsumura). — Режим доступу: <http://cemariposa.ucdavis.edu/files/67726.pdf>.

8. Kanzawa T. Studies on *Drosophila suzukii* Mats / T. Kanzawa // Journal of Plant Protection. — 1936. — № 23(1/3). — P. 66–70. — Режим доступу: http://www.eppo.int/QUARANTINE/Alert_List/insects/drosophila_suzukii.htm.

9. Kanzawa T. Studies on *Drosophila suzukii* Mats. Kofu, Yamanashi / T. Kanzawa // Agric. Exp. Sta., 1939. — P. 49. — Режим доступу: http://www.eppo.int/QUARANTINE/Alert_List/insects/drosophila_suzukii.htm.

10. Walsh D. Spotted wing drosophila could pose threat of Washington fruit growers / D. Walsh. // Washington State University Extension. — Режим доступу: <http://sanjuan.wsu.edu/Documents/SWD11.09.pdf>.

11. Wu S. Field evaluation of different trapping methods of cherry fruit fly, *Drosophila suzukii* / S. Wu, H. Tai, Z. Li, X. Wang, S. Yang, W. Sun, C. Xiao // Journal of Yunnan Agricultural University. — 2007. — № 22 (5). — P. 776–778. — Режим доступу: http://www.eppo.int/QUARANTINE/Alert_List/insects/drosophila_suzukii.htm.

Клечковський Ю.Э., Титова Л.Г.,
Палагіна О.В.

**Новий карантинний вредитель
в Європе — дрозофіла пестрокрилая
(*Drosophila suzukii* Mats)**

Приведені сведения о новом виде карантинных вредителей Списка А2 ЕОКРЗ — *Drosophila suzukii* Mats (дрозофіла пестрокрилая). Описаны морфология вредителя, особенности его биологии, вредоносности, методы контроля численности.

карантин растений, дрозофіла пестрокрилая, *Drosophila suzukii* Mats

Klechrowsky Yu.E., Titova L.G.,
Palagina O.W.

New quarantine pest in Europe — spotted-wing drosophila (*Drosophila suzukii* Mats)

The article contains information about *Drosophila suzukii* Mats (spotted-wing drosophila) — a new species of quarantine pests of list A2 EPPO. Describes the morphology of the pest, especially its developmental biology, harmfulness and also methods of its population control.

plant quarantine, spotted-wing drosophila, *Drosophila suzukii* Mats

Р е ц е н з е н т:
Чернєй Л.Б.,
кандидат сільськогосподарських наук,
ДСКВПК ІЗР НААН